

IZAŻ (353) *pt*

izaż (346), **izaż** (7); izaż : izaż *WróbŻołt* (15 : 2), *RejJóz* (1 : 1), *KrowObr* (72 : 2), *BibRadz* (31 : 1), *GrabowSet* (14 : 1).

W pisowni łącznej „izaż” (298); *w pisowni rozłącznej „i zaż”* (55).

a pochylone (w tym 11 r. błędne znakowanie).

Sł stp brak, Cn notuje, Linde brak.

Partykuła pytajna: czy, czyż; w pytaniach niezależnych; an, num Mącz, Cn; nuncubi Mącz; annum, numnam, numquid, utrum Cn (353) :

a. *W pytaniach retorycznych o charakterze ekspresywnym* (345) : Bo izażeś prożno ńtworzył wńytki ńyny ludzkie. Czulfz nie prożno ale aby byli z tobą wboğoflawieni w niebie. *WróbŻołt* 86/48, 7/12, 20, 55/8, 76/8, 9 (10); *RejPs* 112v, 113; *RejJóz* 13v; *RejKup* s6; *KromRozm I* Kv; *KromRozm III* G8 [2 r.]; *LubPs* N3, N5v, O2, T, T3v, T5v, cc2; Izaż drewno wńtrugáne/ iefł Krolem náńzym? Izaż to ńtworźciel/ tego ńwiátá? Izaż ten krzyż iefł iedyna nádzieia náńzá? *KrowObr* 93v, 15v, 25v, 68, 81v, 85v (19); Izaż [*Nunquid*] może zápámiećá mátká dzieciátká ńwego/ by ńie nie miała ńmilować ná ńynem żywotá ńwego? *Leop Is* 49/15 [*przekład tego samego tekstu KuczKat*]; Y rzekł im Iezus: Izaż [*Nunquid*] mogą ńynowie Oblubieńcowi záłofni być poty poki przy nich iefł oblubieniec *Leop Matth* 9/15, 2.*Esdr* 6/11, 4.*Esdr* 15/52, *Iob* 18/4, 38/31, 32 (22); *LeszczRzecz* A6; Gdyńcie pońcili y plákáli miefiácá piątego y ńiodmego przeż ty ńiedmńdziefiát lat/ izażeńcie wy mnie pońcili? (*marg*) Iákoby rzekł/ ázażem ia tho wam rofkazał? (–) Abo theż gdyńcie iedli y pili/ izażeńcie nie ńami ńobie iedli y pili? *BibRadz Zach* 7/5, *Gen* 19/9, *Num* 11/12, 23, 1.*Reg* 22/7, 2.*Reg* 19/42 (16); *BielKron* 72, 94v; An quisquam usquam gentium est aequae miser, Yzaż yeden gdzie ná ńwiecie yefł ták ńędzny yáko ya. *Mącz* 509b, 56b, 95c, 134c, 422a, 422c; *RejPos* 142v, 144, 144v [2 r.], 151v, 242v; *BiałKat* 381v; *KuczKat* 375 [2 r.]; *RejZwierc* 226v; *BudBib Iob* 7/13, *Sap* 8/6; *Phil* E3; Izaż ńmiertelny człek/ zmieni bieg wieczny/ Chęc być od przygod/ y ńmutku beńpieczny? *GrabowSet* T3, Bv, B2, E4v, N3, T (11); Odpowiedźieli im tedy Pháryzeufzowie: Abońcie [*Nunquid*] y wy zwiedźieni? Izaż [*Nunquid*] ktory z kńiażát ábo z Pháryzeufzow wwierzył weń? *WujNT Ioann* 7/48; *CiekPotr* 45; *SzarzRyt* C2.

Połączenie: »izaż ... już« (2): Weźmi przykład/ kiedy ia rzekę ieden iefłh Krol w Polńcze/ iedno ńłóńce ná niebie/ izaż tu iuż może być drugi krol/ álbo drugie ńłóńce. *SarnUzn* D4v; *RejPos* [236]v.

Występuje wewnątrz zdania pytajnego [w tym: po podmiocie (4)] (6): *WróbŻołt* 49/13; *GliczKsiąż* B7v; Ale y ci co mieńzkáią w Bábilonie/ izaż co lepńzego czynią? *BibRadz* 4.*Esdr* 3/28; Ręce twe mnie dzieiáły/ zaż mnie te záś ńkáżá? Ná wzgárdę y ńmiech złońnym/ izaż mnie poráżá? *GrabowSet* B, M4v, R4.

a. *W zdaniach z przeczeniem: nonne Mącz, Cn; an non, ne, non Cn* (220) ; Y zaż nieprzydzie ten czaż gdy duńza moia ńamemu panu bogu będzie poddana *WróbŻołt* 61/2, 13/4, 40/9, 52/5, 76/8, R3; *RejPs* 78, 97v, 108v, 162, 202v; *RejJóz* F4; *SeklKat* E2v, K4v; *LubPs* R6, Y2; Izaż ńam pan Kryńtus iáwnnie nie ńwiádtzy? *KrowObr* 24v, 7, 9v, 10, 12, 13v (59); Izażby ńie nie lepiew pocźciwie wgodzić/ Niźli ciáńu y ńławie y duńzy záńzkodzić. *RejWiz* 87, 172 [3 r.]; Y zaż nie [*Nunquid non*] wczynię ták miáńtu Ierufálem y obrázom iego/ iákóm wczynił ńámáryiej y báńwánom iej? *Leop Is* 10/11; Gdzieby kto miał ńto owiec/ á obładziáby iedná z nich: izaż nie [*nonne*] opuńczá dziewiácidzieiáńh

y dziewięć ná gorach/ á idzie łlukác oney co zábładziłá? *Leop Matth* 18/12, *Ier* 33/24, *Ez* 11/3, 26/15, *Mar* 6/3, *Luc* 4/22 (9); *RejZwierz* 8v; *BibRadz Gen* 20/5, 2.*Reg* 3/25, 38, 3.*Reg* 22/18, 2.*Par* 13/9 (12); *BielKron* 3, 244; *GrzegRóżn* K3; *Mqcz* 511d; *SarnUzn* B7, D3, D4 [2 r.], E3v, E4 (9); *RejAp* 27, 27v; *RejPos* 8v, 39, 39v, 52, 59 (33); *RejPosWiecz*² 93v; *KuczbKat* 435; Izaż nie lepfzy pokoy niżli kłopot? Izaż nie lepfza dobra łlawá niżli zła? Izaż nie lepfza piękna á pocźciwa biełiádá niżli włzeteczna/ łromotna/ á włtydliwa? Izaż nie lepfzy cnotliwy á łpokoyny żywot niżli warchotny/ niełpokoyny á ze włząd zátłrudniony? Izaż nie lepfza łprawiedliwość niż krzywdá? *RejZwierz* [78²], 53 [3 r.], 53v [4 r.], 68, 189v [3 r.], 222, 249v; *WujJud* 244v; *RejPosWstaw* [143²]; *BudBib* 3.*Esdr* 4/34, 4.*Esdr* 11/39; *KochPs* 204 [2 r.]; *MWilkHist* Kv; *CzechEp* 235; *NiemObr* 81, 107, 109, 131, 138 (10); *GórnRozm* C3v, D3; *ZawJeft* 27; odpowiedział iey: Izałz nie widziłz Oycá twego leżącego vmárłego ná drodze/ á indziey drogi nie máłz ktorąby łie iechác miáło. *Phil* O4, I3; *GrabowSet* V; A Iefus odpowiedziawłzy/ rzekł im: Izaż nie [Nonne] dla tego błądzićie/ że nie rozumiećie piłmá/ áni mocy Bożey? *WujNT Mar* 12/24, *Matth* 13/55 [2 r.], 56, *Mar* 11/17, *Luc* 4/22, 11/40 (13); *WysKaz* 16; *SarnStat* 18.

Połączenia: »izaż już nie« (3): Izałz yuż ty łam nye poydzyełz przed wfy náłłfemi/ Boże náłz będąc tu wodzem nád námi nędznemi. *LubPs* O5v; *SarnUzn* H6; *RejPos* 259v.

»izaż tedy nie« (2): izałz to tedy nie iełł iáwna rzecz/ że tu iełł *Effentialis locutio*. *SarnUzn* E3, E3.

»izaż też nie« (2): Izałz tełz niewiećie/ áłbo tego w wálznych włáwnych księgach niemaćie? *KrowObr* 230v; *OrzRozm* S.

Występuje wewnątrz zdania pytajnego [w tym: po podmiocie (3)] (5): Włzákże iednák łłowá moie: y práwá moie ktorem poruczál łlugam moim Prorokom/ y załz nie [nunquid non] záchwyćili oycow wálznych? *Leop Zach* 1/6; *WujJud* 48v; *NiemObr* 138, 142; Więc łzalonego człowieká/ izałz nie imáćie? załz nie krępuiećie? A czemu? Przeto iżby łudziom nie łzkodził. *GórnRozm* B4.

b. *W pytaniach realnych (8)* : Rzekłá mu niewiáłtá: Pánie nie małz czym czyrpác/ á łtudnia iełłth głęboka/ zkądże tedy małz tę wodę żywą? Izażeł [Nunquid] thy więłłzym iełł nád oycá náłzego Iakobá/ ktory nam tę łtudniá dał/ z ktorey y łam pił/ y łynowie iego/ y byđłá iego? A odpowiedziawłzy Iezus iey: Káżdy ktory pije the wodę/ záłię bęđzie prágnął. Lecź ktoby pił oney wodę ktorá ia dam iemu/ nie vprágnie ná wieki. *BibRadz Ioann* 4/12 [*przekład tego samego tekstu WujNT*]; *RejPos* 84; *WujNT Ioann* 4/12.

Połączenia: »izaż już nie« (1): Kupieć pytha przeć łię kwapyá. I zas iuże przeć idz chćeczie Podobno łię nieodwlecze. *RejKup* f8v.

a. *W zdaniach z przeczeniem (4)* : Y rzecze Ieremiałz do Sedechiałzá. Zwiáłtuięłłi tobie co/ izaż mię nie zábiełz [nunquid non interficies me]? á poráđzelić co/ nie vłluchałz mię. *Leop Ier* 38/15; Tedy mu rzekł niektory z łług Káplána nawyzłłzego/ powinowáty onego ktoremu był Piotr wćiał vcho: Izażem ia ćiebie nie widział w ogrodzie przy nim? Ale záłię Piotr záprzał *BibRadz Ioann* 18/26; *RejPos* 100.

Połączenia: »izaż też nie« (1): A ktemu rzekł/ Izażeł też mnie niezostáwił błogołławiełłstwá żadnego? Odpowiedział Izaák themi łłowy Ezau *BibRadz Gen* 27/36.

Synonimy: albo, czy, czyli.

Cf **AZAŻ, IZAŻLI, ZAŻ**

